

Τρόποι ανάπτυξης παραγράφων

(θεωρία και ασκήσεις)

A. Στοιχεία θεωρίας

1. Ορισμός

2. Παραδείγματα (ένα ή πολλά)

α. Στιγμιότυπα της καθημερινής εμπειρικής ζωής

β. Πολλά επιμέρους ομοειδή στοιχεία ενός ευρύτερο συνόλου, παρατίθενται συχνά ως αναφορά, σε ασύνδετο σχήμα

3. Διαίρεση

α. Στη θεματική περίοδο παρουσιάζεται το διαιρούμενο σύνολο και τα μέρη που το αποτελούν

β. Στην ανάπτυξη της παραγράφου υπάρχουν σχόλια ή παρέχονται πληροφορίες για κάθε μέρος του διαιρούμενου όλου χωριστά

γ. Στην κατακλείδα υπάρχει συμπέρασμα

4. Σύγκριση – αντίθεση:

α. Στη θεματική περίοδο αναφέρονται τα δύο συγκρινόμενα – αντιτιθέμενα μέρη

β. Στην ανάπτυξη της παραγράφου υπάρχουν σχόλια ή παρέχονται πληροφορίες για κάθε αντιτιθέμενο/ συγκρινόμενο μέρος ξεχωριστά

γ. Στην κατακλείδα υπάρχει συμπέρασμα πάνω στην αντίθεση – σύγκριση

5. Αιτιολόγηση:

α. Στη θεματική περίοδο διατυπώνεται μία Άποψη / Κρίση / Θέση / Γνώμη η οποία χρειάζεται οπωσδήποτε αιτιολόγηση – στήριξη. Έτσι μπορούμε να ρωτήσουμε «γιατί» αμέσως μετά τη διατύπωσή της

β. Στην ανάπτυξη της παραγράφου, οι περίοδοι που ακολουθούν παίρνουν το χαρακτήρα απάντησης στο προηγούμενο «γιατί», αποτελούν τα επιχειρήματα με τα οποία αιτιολογείται – στηρίζεται η κρίση, θέση, άποψη της Θ.Π.

Η ύπαρξη τεκμηρίων δε συνιστά ανάπτυξη με αιτιολόγηση, αλλά με παραδείγματα.

γ. Στην κατακλείδα υπάρχει συμπέρασμα-επιβεβαίωση της αρχικής τοποθέτησης

6. Αίτιο – αποτέλεσμα:

α. Στη θεματική περίοδο υπάρχουν δύο εκδοχές:

i. Καταγράφεται ένα βασικό αίτιο ενός προβλήματος, φαινομένου, κατάστασης κ.λπ.

ii. Καταγράφεται το αίτιο και το αποτέλεσμα ή τα αποτελέσματα που δημιουργεί, προκαλεί κ.λπ.

β. Στην ανάπτυξη της παραγράφου, αναπτύσσεται το αποτέλεσμα ή τα αποτελέσματα (σε παράθεση ή στη μεταξύ τους αλληλουχία)

γ. Στην κατακλείδα υπάρχει συμπέρασμα

7. Αναλογία:

α. Στη θεματική περίοδο υπάρχει μια μεταφορά ή μια παρομοίωση, όπου συσχετίζονται δύο καταστάσεις: μία της γνώριμης σε όλους πραγματικότητας ή καθημερινότητας και μία που αφορά κάποια πτυχή από το θέμα του κειμένου π.χ. ζωή – ποδόσφαιρο, ζούγκλα – ανθρώπινη κοινωνία, ασθένεια – εγκληματικότητα

β. Η ανάπτυξη χωρίζεται σε δύο χονδρικά μέρη, που το ένα αφορά την προς συσχέτιση πραγματικότητα και το άλλο το θέμα

γ. Κατακλείδα συχνά δεν υπάρχει

8. Συνδυασμός μεθόδων (προσεκτική ανάγνωση όλης της παραγράφου με επισημάνση των διαρθρωτικών λέξεων)

B. Ασκήσεις

Να βρεθεί ο τρόπος με τον οποίο αναπτύσσονται οι παρακάτω παράγραφοι

1. Ο Ντούσελ, ο γιατρός που μοιράστηκε μαζί μου την καμαρούλα, έχει να μας πει ένα σωρό πράγματα για τον έξω κόσμο, τώρα πια που πάψαμε ν' ανήκουμε σ' αυτόν. Οι ιστορίες του είναι θλιβερές. Πολλοί φίλοι εξαφανίστηκαν. Η τύχη τους μας τρομάζει. Κάθε βραδιά χτενίζουν την πόλη τα στρατιωτικά αυτοκίνητα με τους πράσινους μουσαμάδες. Οι Γερμανοί χτυπούν όλες τις πόρτες και ψάχνουν για Εβραίους. Αν βρουν Εβραίους, φορτώνουν στα καμιόνια ολόκληρη την οικογένεια. Όσοι δεν κρύβονται υπογράφουν την καταδίκη τους. Οι Γερμανοί το κάνουν αυτό συστηματικά με τη λίστα στο χέρι, χτυπώντας εκείνη την πόρτα που θα βρουν να τους περιμένει πλούσια λεία. Άλλοτε πάλι, οι δυστυχισμένοι πληρώνουν λύτρα για κάθε κεφάλι. Το πράγμα είναι τραγικό. Το βράδυ βλέπω να περνάνε συχνά αυτές οι λιτανείες των ασθενών με τα παιδιά τους να κλαίνει, να σέρνονται κάτω απ' τις διαταγές μερικών κτηνανθρώπων, που τους χτυπούν με το μαστίγιο και τους βασανίζουν, ώπου να πέσουν κάτω. Δε λυπούνται κανένα, ούτε τους γέρους, ούτε

τα μωρά, ούτε τις έγκυες γυναίκες, ούτε τους αρρώστους. Όλοι είναι κατάλληλοι για το ταξίδι προς το θάνατο.

(ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2000 - Β' ΛΥΚΕΙΟΥ)

2. Στην έκθεση της Διεθνούς Επιτροπής της UNESCO για την εκπαίδευση στον 21ο αιώνα τονίζεται ότι η διά βίου εκπαίδευση πρέπει να στηρίζεται στους παρακάτω τέσσερις πυλώνες, που αποτελούν διαφορετικά είδη μάθησης: 1. Μαθαίνω πώς να αποκτώ τη γνώση, συνδυάζοντας ικανοποιητικά μια ευρύτατη γενική παιδεία με τη δυνατότητα εμβάθυνσης σε ορισμένα θέματα. 2. Μαθαίνω να ενεργώ με τέτοιον τρόπο, ώστε να αποκτώ όχι μόνο επαγγελματική κατάρτιση αλλά και γενικότερα τη δυνατότητα να αντιμετωπίζω διάφορες καταστάσεις και να εργάζομαι αρμονικά σε ομάδες. 3. Μαθαίνω να συμβιώνω, κατανοώντας τους άλλους και έχοντας επίγνωση των κοινωνικών αλληλεξαρτήσεων -συμβάλλοντας στην πραγματοποίηση κοινών δράσεων και στη διευθέτηση των συγκρούσεων-, με σεβασμό στις αξίες του πλουραλισμού, της αμοιβαίας κατανόησης και της ειρήνης. 4. Μαθαίνω να ζω με τέτοιον τρόπο, ώστε να αναπτύσσω την προσωπικότητά μου και να μπορώ να ενεργώ με μεγαλύτερη αυτονομία και περισσότερη κρίση και προσωπική υπευθυνότητα. Για τον λόγο αυτόν η εκπαίδευση δεν πρέπει να παραμελεί την ανάπτυξη των ατομικών δυνατοτήτων, τη μνήμη, τη λογική κρίση, την αίσθηση του ωραίου, τις φυσικές ικανότητες του ατόμου και τη δεξιότητα της επικοινωνίας, με παράλληλη ευαισθησία στη χρήση της μητρικής γλώσσας.

(ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2000 - Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ)

3. Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Ένωση, η τηλεργασία μπορεί να οριστεί ως η μορφή εργασίας που εκτελείται από ένα άτομο κυρίως ή σε ένα σημαντικό μέρος της, σε τοποθεσίες εκτός του παραδοσιακού εργασιακού χώρου, για έναν εργοδότη ή πελάτη, και η οποία περιλαμβάνει τη χρήση των τηλεπικοινωνιών και προηγμένων τεχνολογιών πληροφόρησης ως ένα ουσιαστικό και κεντρικό χαρακτηριστικό της εργασίας. Οι δύο βασικοί τρόποι τηλεργασίας είναι είτε κάποιος να είναι υπάλληλος σε έναν εργοδότη είτε ελεύθερος επαγγελματίας. Στην πρώτη περίπτωση, ο εργαζόμενος είναι μόνιμα συνδεδεμένος με το δίκτυο των εργοδοτών, η εργασιακή του ζωή είναι πολύ περισσότερο ελεγχόμενη μέσω της τεχνολογίας και έχει πολύ λιγότερη ευελιξία ως προς τον τρόπο που θα οργανώσει τον εργάσιμο χρόνο του. Στη δεύτερη περίπτωση, ο εργαζόμενος είναι πολύ περισσότερο ελεύθερος να καθορίσει τον ρυθμό εργασίας του εκτελώντας την εργασία του στον προσωπικό του υπολογιστή και συνδεδεμένος μόνο, όταν είναι απαραίτητο, με το δίκτυο της επιχείρησης, το οποίο μπορεί να εφαρμοστεί σε πολλά επαγγέλματα.

(ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2001 - Β' ΛΥΚΕΙΟΥ)

4. Αξιοπρόσεκτες, επίσης, είναι και οι επιπτώσεις αυτής της νέας αίσθησης του χρόνου στην εκπαιδευτική διαδικασία. Παρατηρείται π.χ. δυσκολία συγκέντρωσης της προσοχής των παιδιών, όπως και υπερβολική κινητικότητα, αφού η καθημερινή ζωή δεν συμβαδίζει με το ρυθμό της τηλεοπτικής εικόνας. Πολύ φυσικό είναι να θεωρείται ανιαρό το σχολικό μάθημα, όπως και ο διάλογος στην οικογένεια, που τώρα έχει αντιπάλους τα κανάλια με τα ελκυστικά τους προγράμματα. Ας μην παραλείψουμε και τις ταινίες του Σαββατόβραδου, οι οποίες έχουν στοιχίσει σε

πλήθος παιδιών την απουσία από τον κυριακάτικο εκκλησιασμό ή από το οικογενειακό τραπέζι.

(ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2003 – Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ)

5. Αξιοπρόσεκτη η παρατήρηση. Δεν αληθεύει όμως στη δική μας εποχή. Γιατί σήμερα και τα παιδιά είναι πολύ διαφορετικά από άλλοτε και ο αέρας, το «κλίμα» του σχολείου έχει αλλάξει. Παλαιότερα ο μαθητής περίμενε να φωτιστεί αποκλειστικά και μόνο από το Δάσκαλό του. Σήμερα οι πηγές των πληροφοριών έχουν πολλαπλασιαστεί σε βαθμό εκπληκτικό και οι κρουνοί τους (η εφημερίδα, το περιοδικό, το ραδιόφωνο, η τηλεόραση) ρέουν μέσα στο σπίτι. Μπορεί λοιπόν ο μαθητής, ανάλογα με τη δύναμη και την όρεξή του, να προμηθευτεί ελεύθερα και απεριόριστα «ειδήσεις» από όλες τις περιοχές της ανθρώπινης περιέργειας: ιστορικές, γεωγραφικές, βιολογικές, ανθρωπολογικές, φυσικής, χημείας, κοσμογραφίας, ηλεκτρολογίας, κάθε λογής «τεχνικής».

(ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2004 – Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ)

6. Ιδιαίτερα σημαντικός είναι ο ρόλος του πρωινού καθ' όλη τη διάρκεια τις προετοιμασίας του μαθητή για τις εξετάσεις. Ένα πλήρες πρωινό αυξάνει τη διάθεση και την ενέργεια του παιδιού, για να αντεπεξέλθει τις δυσκολίες του διαβάσματος και των άλλων υποχρεώσεων τις ημέρας. Επιπλέον, μειώνει το αίσθημα τις πείνας κατά τις μεσημεριανές ώρες, γεγονός που αποτρέπει την υπερκατανάλωση φαγητού το μεσημέρι, κάτι που θα προκαλούσε υπνηλία και μείωση της απόδοσης του μαθητή.

7. Χαρακτηρολογικά οι άνθρωποι μπορούν να μοιραστούν σε δύο κατηγορίες: στους «ανθρώπους του ναι» και τους «ανθρώπους του όχι». Οι πρώτοι, όταν προκαλούνται να εκδηλωθούν (με μian απάντηση, κίνηση ή προσφορά, με τη στάση τους απέναντι σ' ένα αίτημα ή σ' ένα αντιλεγόμενο θέμα), αυθόρμητα συμπεριφέρονται θετικά, έστω και αν αργότερα, άμα καλοσκεφτούν και ζυγίσουν πιο ψύχραιμα τα δεδομένα, νικηθούν από τις αμφιβολίες (τις θεωρητικές) ή τις δυσκολίες (τις πρακτικές) και αναθεωρήσουν την αρχική τους τοποθέτηση. Το «ναι» έρχεται εύκολα και τις περισσότερες φορές στο στόμα τους: «ω, βέβαια γίνεται», «μάάλιστα, δεν αποκλείεται», «δε σας υπόσχομαι, αλλά θα προσπαθήσω», «θα το ξαναδώ, ελπίζω να το πετύχω», «συμφωνώ, έχει και αυτή η άποψη την αλήθεια της» κ.ο.κ. Αντίθετα, οι άνθρωποι της άλλης κατηγορίας αρχίζουν πάντα με το «όχι», η άρνηση είναι κατά κανόνα η πρώτη αντίδρασή τους, ακόμα και όταν έπειτα από ψυχραιμότερη κρίση ή επιγενέστερη συμπάθεια φανούν υποχωρητικοί. Αυτοί ξεκινούν αρνητικά: «αδύνατον, δε γίνεται», «αποκλείεται, μην το συζητείτε», «έχω την εντελώς αντίθετη γνώμη», «μη ματαιοπονείτε, χαμένος ο κόπος», «δεν είναι πολλές οι αλήθειες, αλλά μία» κ.ο.κ. Νομίζει κανείς ότι, στην κάθε περίπτωση, έχει να κάμει με ένα εντελώς διαφορετικό ψυχικό κλίμα. Εκεί αιθρία, ανοιχτός ορίζοντας, κάτι το μαλακό και το λείο. Εδώ συννεφιά, κλεισούρα, κάτι το σκληρό και το τραχύ.

8. Τα αποτελέσματα της δωρικής εισβολής δεν άργησαν να φανούν. Όπου εγκαταστάθηκαν οι Δωριείς, σταμάτησε κάθε πρόοδος, η τέχνη οπισθοδρόμησε και οι άνθρωποι ξαναγύρισαν στις πρωτόγονες συνήθειες. Τα αγγεία τώρα είναι χοντροειδή και μεγάλα με άτεχνες παραστάσεις ή απλά γεωμετρικά σχήματα εν αντιθέσει προς τα κομψά κρητομυκηναϊκά με τις φυσικότερες παραστάσεις. Η θαλασσοκρατία πέρασε στα χέρια των Φοινίκων. Ακολούθησαν κύματα

μεταναστεύσεων προς τα νησιά του Αιγαίου Πελάγους και τα μικρασιατικά παράλια.

9. Η προκατάληψη ορίζεται ως μια αρνητική στάση απέναντι στα μέλη μιας συγκεκριμένης κοινωνικής ομάδας, στάση η οποία βασίζεται αποκλειστικά στη συμμετοχή τους στην ομάδα αυτή. Αναλυτικότερα, κάποιος που είναι προκατειλημμένος απέναντι σε μια ομάδα τείνει να αξιολογεί τα μέλη της με αρνητικό τρόπο, απλά και μόνο επειδή ανήκουν σε αυτή την ομάδα. Η προσωπικότητα, η συμπεριφορά και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε συγκεκριμένου ατόμου παίζουν πολύ μικρό ρόλο εφόσον όλα τα μέλη της ομάδας έχουν μεταξύ τους ομοιογενή χαρακτηριστικά.

10. Η παρουσία της γυναικείας μορφής στις διαφημίσεις έχει στόχο να προσελκύσει κυρίως τη γυναίκα καταναλώτρια αλλά και το ανδρικό καταναλωτικό κοινό με διαφορετική χρήση της γυναικείας μορφής. Στην πρώτη περίπτωση, πρόκειται για διαφημίσεις που προβάλλουν προϊόντα που συνδέονται με τους παραδοσιακούς ρόλους της γυναίκας ως μητέρας και νοικοκυράς (είδη σπιτιού, οικιακές συσκευές, βρεφικά είδη, είδη καθαρισμού σπιτιού κτλ.), καθώς και προϊόντα που αφορούν τη φροντίδα της εξωτερικής εικόνας της γυναίκας (καλλυντικά, ρούχα, είδη προσωπικής υγιεινής κτλ.). Στη δεύτερη περίπτωση, όταν στόχος είναι πρωτίστως αν και όχι πάντοτε αποκλειστικά το ανδρικό κοινό, η γυναικεία μορφή εμφανίζεται στον εξίσου παραδοσιακό ρόλο του συμβόλου της σεξουαλικότητας και του αντικειμένου της ανδρικής επιθυμίας (π.χ. σε διαφημίσεις αυτοκινήτων).

11. Ένα χάσμα χωρίζει το Σωκράτη από τους σοφιστές. Ο Σωκράτης ζητήσει τη μία και καθολική έννοια, τη μία και καθολική αλήθεια, ενώ οι σοφιστές υποστήριζαν τις πολλές γνώμες για το ίδιο πράγμα. Επίσης και στον τρόπο της ζωής υπάρχει ριζική αντίθεση μεταξύ σοφιστών και Σωκράτη. Οι σοφιστές ήταν έμποροι γνώσεων, ενώ ο Σωκράτης υπήρξε ένας άμισθος δάσκαλος και ερευνητής της αλήθειας. Το μόνο κοινό μεταξύ των σοφιστών και του Σωκράτη ήταν ότι κι αυτός κι εκείνοι διαπίστωσαν ότι η παραδεδομένη μόρφωση και παιδεία δεν ήταν αρκετή για την εποχή τους.

12. Το καταναλωτικό μοντέλο δημιουργεί συνθήκες τριβής του νέου με τον εαυτό του και κατ' επέκταση με τους άλλους. Ο καταναλωτισμός ως έκφραση και δομικό στοιχείο του καπιταλισμού σπρώχνει τα άτομα στην ταύτιση της ευτυχίας με την απόκτηση υλικών αγαθών. Το άτομο, δηλαδή, εκδηλώνει συσσωρευμένη αγωνία επειδή δεν έχει αποκτήσει όσα θα ήθελε και ενδέχεται οι γύρω του να έχουν στην κατοχή τους. Μια ακόμη έκφραση τριβής είναι και η σύγχυση και η ακρισία που χαρακτηρίζουν τον *homo consumens*. Ο ίδιος συγχέοντας τις πραγματικές του ανάγκες με τις τεχνητές ενδιαφέρεται κυρίως για τις δεύτερες. Έτσι, αδιέξοδες καταστάσεις ορθώνονται μπροστά του τις οποίες προσπαθεί να ξεπεράσει ακόμα και με τη χρήση βίας.

13. Συχνά, βέβαια, ακόμη και ο οξύτερος νους προδίδεται από την ψυχική υστέρηση και αδυναμία. Γι' αυτό είναι αδήριτη ανάγκη η πνευματική ευεξία να συνοδεύεται και από ανάλογη ψυχική ευρωστία. Χωρίς εφόδια όπως η επιμονή και η αποφασιστικότητα, οι δυσκολίες που διαρκώς θα ορθώνονται μπροστά στον αγωνιστή για την ελευθερία του θα φαντάζουν ανυπέρβλητες. Θα τον εξομοιώνουν με ένα ναυαγό που έχει να αντιπαλέψει τη μανιασμένη θάλασσα, τα κύματα της οποίας συνεχή και θεόρατα τον χτυπούν και τον καταρρακώνουν ψυχικά, μέχρι

πολύ σύντομα να τον εξοντώσουν. Γι' αυτό χρειάζεται το άτομο να επιδεικνύει αγωνιστικό φρόνημα, ώστε να κατορθώνει να ανθίσταται στις παντοειδείς δυσχέρειες προκειμένου να μπορεί να προασπίζεται τις προσωπικές του ιδέες και επιλογές, οι οποίες συνιστούν και τον πυρήνα της ατομικής του ιδιοσυστάσιας, την ουσία τελικά της προσωπικής του ελευθερίας.

14. Τέχνη ονομάζεται το σύνολο της ανθρώπινης δημιουργίας με βάση την πνευματική κατανόηση, επεξεργασία και ανάπλαση, κοινών εμπειριών της καθημερινής ζωής σε σχέση με το κοινωνικό, πολιτισμικό, ιστορικό και γεωγραφικό πλαίσιο στο οποίο διέπονται. Αποτελεί μια ευρύτερης ερμηνείας ονομασία που χρησιμοποιείται για να περιγράψουμε τη διαδικασία, της οποίας προϊόν είναι κάτι το μη φυσικό, το οποίο ακολουθεί τους κανόνες του δημιουργού. Κατά συνέπεια όροι με κοινή ρίζα όπως τεχνικό, τεχνίτης, καλλιτέχνης αποδίδονται σε ανθρώπινες δημιουργίες και δραστηριότητες αυθαίρετες με τη ροπή του φυσικού κόσμου. Στον Δυτικό κόσμο η τέχνη περιγράφεται ως art, από το Λατινικό ars που εν μέρει σημαίνει διακανονίζω, διευθετώ. Η τέχνη, με την ευρύτερη έννοια, είναι η έκφραση της ανθρώπινης δημιουργικότητας και φαντασίας.

15. Το ποδόσφαιρο μπορούσε να πάρει διαστάσεις φαινομένου μόνο στον 20ό αιώνα. Η ανάπτυξη της τεχνολογίας, η δυνατότητα δημιουργίας υπέροχων σταδίων και εκπληκτικών αγωνιστικών χώρων και επιπλέον η τελειοποίηση της μπάλας και των παπουτσιών, συνέβαλαν σημαντικά προς αυτή την κατεύθυνση. Πάνω από όλα όμως βοήθησε η τηλεόραση, η οποία έφερε το λαοφιλέστερο παιχνίδι σε κάθε γωνιά του πλανήτη, μεταφέροντας μια υπέροχη παράσταση μπροστά στα μάτια δισεκατομμυρίων φιλάθλων.

16. Υπήρξαν σημαντικές ομοιότητες μεταξύ του ναζισμού και του φασισμού σχετικά με τις θεμελιώδεις αρχές τους. Και οι δύο ιδεολογίες υποστήριζαν τον ολοκληρωτικό μονοκομματικό κράτος, το οποίο και υπηρετούσε το άτομο εντασσόμενο στη μάζα. Τόσο ο ναζισμός όσο και ο φασισμός με τη διάλυση του συνδικαλισμού και την επιβολή τάξης και πειθαρχίας υπηρετούσαν την άρχουσα οικονομική τάξη, αλλά την ίδια στιγμή καθιστούσαν και τους μικροαστούς. Επίσης, ένα άλλο σημείο σύγκλισης τους είναι η υποστήριξη ιδεοληψιών και παραλογισμών που παρακωλύουν την ελευθερία της σκέψης. Φαίνεται, λοιπόν, ότι αυτές οι δύο ιδεολογίες αποτελώντας ταυτόχρονα πολιτικοκοινωνικά καθεστώτα αντίκεινται προς κάθε έννοια δημοκρατικού ήθους.

17. Το όφελος για την εκπαίδευση είναι η χρησιμοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων με την τεχνολογία των πολυμέσων (συνδυασμός κειμένου - εικόνας - ήχου). Η τεχνολογία αυτή δίνει τη μοναδική δυνατότητα στον μαθητή να προσεγγίσει και να επεξεργασθεί σύνθετες πληροφορίες με ποικίλους συνδυασμούς και δυνατότητες. Με αυτή την τεχνολογία τα πολιτισμικά ή εθνικά μαθήματα του εκπαιδευτικού συστήματος μιας χώρας μπορούν να διδαχθούν με νέους ελκυστικούς, ανανεωμένους και ουσιαστικούς τρόπους που και τα αντικείμενα αυτά καθ' εαυτά αναδεικνύουν στη συνείδηση του μαθητή και επιτρέπουν μια άμεση προσωπική συνεργασία του (διαδραστική λειτουργία) με το πρόγραμμα και όχι μια απλή παθητική προσέγγιση. Έτσι διδάσκοντας την ιστορία μιας περιόδου, μπορείς μαζί με τις πληροφορίες για τα γεγονότα και τα πρόσωπα να παρουσιάζεις χάρτες, πορείες, σχέσεις, παράλληλα γεγονότα της ιστορίας γειτονικών χωρών ή, σε πολιτιστικό επίπεδο, να δίνεις συγχρόνως πληροφορίες για τη λογοτεχνία, τις επιστήμες, τις

τέχνες, την παράδοση, τη θρησκεία, τη γλώσσα ενός λαού με εικόνα, με ήχο και φυσικά με κείμενο.

18. Είναι πολύ σημαντική λοιπόν η ύπαρξη στα εκπαιδευτικά ιδρύματα ενός σύγχρονου συστήματος πρόσβασης στις πληροφορίες. Εκείνο που έχει σημασία όμως από εκπαιδευτική άποψη είναι η χρήση των πηγών αυτών και των πακέτων επεξεργασίας της πληροφορίας. Διότι, εκείνο που προέχει στην εποχή μας δεν είναι μόνο το ζήτημα της απόκτησης πληροφοριών, αλλά – κυρίως – της απόκτησης δεξιοτήτων ενεργού αναζήτησης και κριτικής ανάγνωσης του πληροφοριακού «κειμένου». Γι' αυτό η χρήση του υπολογιστή ως πηγή πληροφοριών στο σχολείο θα πρέπει να αποβλέπει και σ' αυτούς τους δυο στόχους

19. Το εμπόδιο στη γραπτή επικοινωνία μπορεί να υπερνικηθεί με το καλό γράψιμο και το σωστό διάβασμα. Μπορεί ο συγγραφέας να μας προσφέρει ένα καλοδομημένο και σαφές κείμενο, για να επικοινωνήσει άμεσα μαζί μας, αλλά μόνη της η προσπάθεια αυτή δεν αρκεί, πρέπει κι εμείς να κάνουμε το άλλο μισό του δρόμου. Ως αναγνώστες πρέπει να σκάβουμε τη σήραγγα της επικοινωνίας από τη δική μας πλευρά.

20. Η είδηση δεν συγκίνησε κανέναν. Οι εφημερίδες, τα κόμματα και οι πασών αποχρώσεων προοδευτικοί ήταν απασχολημένοι με το να αναλύουν το μήνυμα των εκλογών και έτσι δεν βρήκαν την ευκαιρία ούτε να αναλύσουν ούτε να καταγγείλουν ότι στην Κωνσταντινούπολη παιδάκια 10 – 12 ετών ράβουν τα τζιν Benetton με μεροκάματο 200 δρχ. την ημέρα. Κανένας δε φώναξε για σκάνδαλο, γιατί φαίνεται ότι η Αριστερά στην εποχή της παγκοσμιοποίησης δεν έχει τίποτε να πει για την παγκοσμιοποίηση της εκμετάλλευσης των παιδιών. Το θέμα – αν δεν της φαίνεται φυσιολογικό – δεν την απασχολεί. Στην εποχή μας σκάνδαλο είναι ότι πέφτει το χρηματιστήριο και όχι ότι κάθε λεπτό πεθαίνουν 25 παιδιά από αστία. Ότι 250 εκατομμύρια αγοράκια και κοριτσάκια σε όλον τον κόσμο ηλικίας 5 – 14 χρόνων δουλεύουν 14 – 16 ώρες την ημέρα δένοντας κόμπους σε χαλιά, στρίβοντας φύλλα καπνού, κόβοντας σπέρτα. Ότι παιδάκια παραμορφώνουν τα χέρια τους ράβοντας μπάλες, κόβοντας διαμάντια, παραμορφώνουν τα πόδια τους δουλεύοντας σε υαλουργίες, σε νταμάρια ή κάνοντας τους βαστάζους στις αγορές (...) ότι παιδάκια ξεφορτώνουν τούβλα στο Νεπάλ για 70 δρχ. σε κάθε 100 διαδρομές μεταξύ του φορτηγού και του γιαιπού.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Υποδειγματική απάντηση:

Η παράγραφος αναπτύσσεται π.χ. με συνδυασμό μεθόδων.

Συγκεκριμένα υπάρχουν:

α. (αιτιολόγηση - τεκμηρίωση - παραπομπή στο κείμενο) και

β. (αιτιολόγηση - τεκμηρίωση - παραπομπή στο κείμενο)

1. Η παράγραφος αναπτύσσεται με παραδείγματα.

2. Η παράγραφος αναπτύσσεται με διαίρεση, διότι στη θεματική περίοδο αναφέρει τους τέσσερις πυλώνες της δια βίου μάθησης και στις λεπτομέρειες τις αναπτύσσει.

3. Η παράγραφος αναπτύσσεται με συνδυασμό μεθόδων και συγκεκριμένα

α. με ορισμό (Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Ένωση ... χαρακτηριστικό της εργασίας) και

β. με διαίρεση (Οι δύο βασικοί τρόποι τηλεργασίας ...)

4. Η παράγραφος αναπτύσσεται με παραδείγματα.

5. Η παράγραφος αναπτύσσεται με συνδυασμό μεθόδων και συγκεκριμένα

α. Με αιτιολόγηση (Αξιοπρόσεχτη ... έχει αλλάξει)

β. Με σύγκριση - αντίθεση (Παλαιότερα... - Σήμερα...) και

γ. Με παραδείγματα (η εφημερίδα, το περιοδικό ... ιστορικές, γεωγραφικές...)

6. Η παράγραφος αναπτύσσεται με αιτιολόγηση, διότι στη θ.π. υποστηρίζει τη σημασία του πρωινού για τις εξετάσεις και στις λεπτομέρειες τη στηρίζει - αιτιολογεί.

7. Η παράγραφος αναπτύσσεται με σύγκριση - αντίθεση, διότι στη θ.π. αναφέρει τις δύο κατηγορίες ανθρώπων και έπειτα τις αναπτύσσει

8. Η παράγραφος αναπτύσσεται με αίτιο - αποτέλεσμα, διότι στη θ.π. αναφέρει το αίτιο και στην ανάπτυξη καταγράφει τα αποτελέσματα από την κάθοδο των Δωριέων

9. Η παράγραφος αναπτύσσεται με ορισμό.

10. Η παράγραφος αναπτύσσεται με συνδυασμό μεθόδων. Συγκεκριμένα υπάρχουν

α. διαίρεση, διότι στη θ.π. αναφέρεται ο διπλός στόχος της διαφήμισης και έπειτα αναπτύσσεται και

β. παραδείγματα (είδη σπιτιού, οικιακές συσκευές, βρεφικά είδη, είδη καθαρισμού σπιτιού κτλ.)

11. Η παράγραφος αναπτύσσεται με τη μέθοδο της σύγκρισης – αντίθεσης.

12. Η παράγραφος αναπτύσσεται με τη μέθοδο του αιτίου – αποτελέσματος, διότι στη θ.π. εντοπίζει την αιτία (= καταναλωτικό μοντέλο) που οδηγεί σε αποτελέσματα “τριβής του νέου με τον εαυτό του και κατ’ επέκταση με τους άλλους.”

13. Η παράγραφος αναπτύσσεται με συνδυασμό μεθόδων και συγκεκριμένα

α. με αιτιολόγηση (Γι’ αυτό είναι αδήριτη ανάγκη ... ανυπέρβλητες. + Γι’ αυτό χρειάζεται ...ελευθερίας.) και

β. με αναλογία (Θα τον εξομοιώνουν με ένα ναυαγό...)

14. Η παράγραφος αναπτύσσεται με ορισμό.

15. Η παράγραφος αναπτύσσεται με αιτιολόγηση, διότι στη θ.π. μπορούμε να ρωτήσουμε «γιατί» και οι λεπτομέρειες – σχόλια παίρνουν το χαρακτήρα απάντησης σ’ αυτό το «γιατί».

16. Η παράγραφος αναπτύσσεται με σύγκριση – αντίθεση.

17. Η παράγραφος αναπτύσσεται με συνδυασμό μεθόδων και συγκεκριμένα

α. Με αίτιο – αποτέλεσμα. Αίτιο είναι η εισαγωγή των Νέων Τεχνολογιών στην εκπαίδευση και αποτελέσματα οι δημιουργικές δυνατότητες που αυτή η τεχνολογία απελευθερώνει.

β. Με παραδείγματα (λογοτεχνία, τις επιστήμες, τις τέχνες, την παράδοση, τη θρησκεία, τη γλώσσα ενός λαού)

18. Η παράγραφος αναπτύσσεται με αιτιολόγηση.

19. Η παράγραφος αναπτύσσεται με αναλογία.

20. Η παράγραφος αναπτύσσεται με παραδείγματα.

